

Grindsted Kirke.

Søndag d. 17. februar 2019 kl. 9.30.

Egil Hvid-Olsen.

Prædiken til søndag septuagesima, Matt. 20,1-16, 1. tekstrække.

Salmer.

DDS 403 "Denne er dagen, som Herren har gjort".

DDS 294 "Talsmand, som på jorderige".

DDS 170 "Fra verdens morgenstund udgår".

- - -

"100 salmer" 888 "Vi trækker streger og sætter skel".

Altergang: DDS 466 "Vor Herres Jesu mindefest".

DDS 14 "Tænk, at livet koster livet".

Tekstlæsninger.

Denne hellige lektie skriver profeten Jeremias: Dette siger Herren: Den vise skal ikke være stolt af sin visdom, den stærke skal ikke være stolt af sin styrke, den rige skal ikke være stolt af sin rigdom. Nej, den, der er stolt, skal være stolt af dette, at han har indsigt

og kender mig. For jeg, Herren, øver trofasthed, ret og retfærdighed på jorden; det er, hvad jeg ønsker, siger Herren. (*Jeremias' Bog 9,22-23*).

Epistlen skriver apostlen Paulus i sit første brev til korintherne: Ved I ikke, at de, der er med i et løb på stadion, alle løber, men kun én får sejrprisen? Løb sådan, at I vinder den! Men enhver idrætsmand er afholdende i alt – de andre for at få en sejrskrans, der visner, men vi for at få en, der ikke visner. Jeg løber derfor ikke hid og did, og jeg er ikke som en bokser, der slår i luften. Jeg er hård ved min krop og tvinger den til at lystre, for at jeg, der har prædiken for andre, ikke selv skal blive forkastet. (Første Korintherbrev 9,24-27).

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Matthæus: Jesus sagde: »Himmeriget ligner en vingårdsejer, der tidligt om morgenen gik ud for at leje arbejdere til sin vingård. Da han var blevet enig med dem om en dagløn på en denar, sendte han dem hen i sin vingård. Ved den tredje time gik han ud og så nogle andre stå ledige på torvet, og han sagde til dem: Gå I også hen i min vingård, så skal jeg betale, hvad I har ret til. De gik derhen. Igen ved den sjette og den niende time gik han ud og gjorde det samme. Ved den ellefte time gik han derhen og fandt endnu nogle stående dér, og han spurgte dem: Hvorfor har I stået ledige her hele dagen? De svarede ham: Fordi ingen har lejet os. Han sagde til dem: Gå I også hen i min vingård. Da det blev aften, sagde vingårdens ejer til sin forvalter: Kald arbejderne sammen og betal dem deres løn, men sådan, at du begynder med de sidste og ender med de første. Og de, der var blevet lejet i den ellefte time, kom og fik hver en denar. Da de første kom, troede de, at de ville få mere; men også de fik hver en denar. Da de fik den, gav de ondt af sig over for vingårdsejeren og sagde: De sidste dér har kun arbejdet én time, og du har stillet dem lige med os, der har båret dagens byrde og hede. Men han sagde til en af dem: Min ven, jeg gør dig ikke uret. Blev du ikke enig med mig om en denar? Tag det, der er dit, og gå! Jeg vil give den sidste her det samme som dig. Eller har jeg ikke lov til at gøre, hvad jeg vil, med

det, der er mit? Eller er dit øje ondt, fordi jeg er god? Sådan skal de sidste blive de første, og de første de sidste.« (*Matthæusevangeliet 20,1-16*).

Prædiken.

Den seneste tid har mine to konfirmandhold arbejdet med lignelser. Dagens lignelse om daglejerne i vingården genfortalte jeg forleden dag for et af holdene, hvorefter vi drøftede det rimelige i, at dem, der har arbejdet en time, får det samme, som dem, der har arbejdet en hel dag. Jeg kan ikke huske nogensinde at være stødt på et hold, der finder det i orden. Det gjorde konfirmanderne heller ikke forleden dag. Det var simpelthen bare vildt uretfærdigt, syntes de. Ikke at dem, der havde arbejdet en dag, fik en dagløn, men at dem, der kun havde arbejdet en time, fik det samme. Det ville konfirmanderne heller ikke have fundet sig i, hvis de havde knoklet hele dagen.

De blødte lidt op, da jeg forklarede, at vingårdsejeren jo faktisk bare sikrede alle daglejerne mad på bordet den dag. Måske havde de hver især en familie at forsørge, og hvis den enkelte ikke kom hjem med en vis portion penge, måtte både deres kone, deres børn og de selv gå sultne i seng. Vingårdsejeren havde lige fået en høst i hus, der langt oversteg forventningerne, så der er ingen tvivl om, at han havde penge til at give alle de involverede daglejere den samme løn. Han spørger da også den, der klager, om han ikke har lov til at gøre, hvad han vil med det, der er hans. Det kan den fornærmede daglejer ikke benægte, men om det gør ham mindre fornærmet står hen i det uvisse.

Konfirmanderne kunne godt forstå, at vingårdsejeren skal sammenlignes med Gud, der ikke giver os efter fortjeneste. Alene det at have fået del i livet er en uvurderlig gave, og selvom vi også kender til alvorlige udfordringer her til lands, lever vi langt bedre end en stor del af verdens øvrige befolkning. Derfor har vi meget at takke for. Vi

får en masse, men ikke efter fortjeneste. Af den grund ligner vi de daglejere, der kun havde arbejdet en eller få timer, og dog fik i overflod.

Havde Gud været virksomhedsleder og set på sagen ud fra et driftsøkonomisk perspektiv, havde han kun givet hver enkelt det, vedkommende havde krav på. Men sådan er den kristne Gud ikke. Han kaster om sig med liv og glæde, og han gør det tilsyneladende helt tilfældigt uden hensyn til, hvad den enkelte har gjort sig fortjent til. Hvordan vi tackler dette er et spørgsmål om livsindstilling. I stedet for at brokke os over, at andre får mere, end vi finder retfærdigt, kan vi vælge at glæde os over, at Gud er rundhåndet. Vi kan måske endda lade hans gavmildhed smitte af på os selv, så vi ikke kun giver andre efter fortjeneste, men også efter behov.

Det viste sig, at konfirmanderne havde det svært med den sidstnævnte mulighed, altså at vi kan vælge ikke kun at give andre efter fortjeneste, men også efter behov. I hvert fald brød der kort efter en ret ophidset debat løs om, i hvor høj grad flygtninge skal hjælpes. En konfirmand mente, at de bare kunne være blevet i deres eget land, og at de skulle se at komme tilbage i en fart. En anden anså dem, der krydser Middelhavet i synkefærdige skibe, for idioter, fordi de risikerer at miste livet. En tredje problematiserede nogle menneskers mørke hudfarve. Desuden kunne de nævne adskillige ikke-etnisk-danske skolekammerater, som de havde et anstrengt forhold til.

Dette fik mig til at spørge konfirmanderne, hvad de ville gøre, hvis der opstod borgerkrig i Danmark. Hvis deres huse blev bombet. Hvis de havde set familiemedlemmer blive taget til fange eller likvideret. Hvis skole- og sundhedssystemet ikke længere fungerede. Hvis deres forældre ikke kunne skaffe mad, og heller ikke kunne varme det, i tilfælde af at de alligevel var så heldige at få fat på noget, fordi el- og varmegærkerne var sat ud af drift. Hertil svarede konfirmanderne, at de jo nok ville flygte. Men i samme åndedrag sagde de, at Danmark allerede havde taget imod alt for mange flygtninge, og at de kun var ude på at ødelægge det for os andre.

Nu er der jo tale om børn på 13-14 år, så man kan ikke forvente nogen stor indsigt i den slags sager fra deres side, men jeg fik da min sag for med at prøve at nuancere deres holdninger en smule. Jeg har selvfølgelig ikke den forkromede løsning på flygtningeproblematikken, for den er ekstremt kompleks; men at gribe til racisme er i hvert fald ikke vejen frem. Tværtimod kan man overveje, om det kunne gavne alle bedst, hvis vi, der har fået meget, giver dem, der lider nød, af vort overskud. Vi kan være som vingårdsejeren, der ikke gav efter fortjeneste, men efter behov. Vi skal naturligvis ikke ruinere os selv, for så er det begrænset, hvor længe vi har et overskud at dele ud af; men som borgere i et af klodens rigeste lande, kan vi godt være med til at investere i en bedre verden. På længere sigt kan det oven i købet vise sig at være en givtig investering for alle parter.

Dagens tekst afslører, at mennesker altid har haft svært ved at dele med andre, når de ikke har ydet noget for det. Det samme gælder altså også nogle unge teenagere i Grindsted, der synes, at de mister for meget ved, at andre får et tåleligt liv. Sådan har det altid været, og sådan vil det blive ved med at være. Det er da heller ikke svært at finde endnu et nutidigt eksempel, der er beslægtet med lignelsen om arbejderne i vingården. Man kan bare tage den dom, en russisk domstol fældede over en dansker i sidste uge. Den dømtes nationalitet er sådan set ligegyldig, men det er grunden til dommen ikke. Manden tilhører Jehovas Vidner, som er en fundamentalistisk afart af kristendommen. Bevægelsen har fokus på en bestemt gudvelbehagelig livsførelse, der vil føre til evig frelse, mens andre former for levevis meget vel kan medføre Guds afvisning og deraf følgende fortabelse.

Der er bestemt meget, man kan kritisere denne religiøse bevægelse for. At de ikke fejrer jul og fødselsdag, er ganske vist deres egen sag. Ligeledes må de selv stå på mål for deres beslutning om ikke at tage imod blodtransfusion, skønt det kan koste dem livet. Til alt held har man fundet medicinske midler, der kan øge overlevelsesmuligheden, selvom en patient har mistet store mængder blod. Men det,

der kan være svært at acceptere ved vidnernes lære, er for det første, at de slår hånden af dem, der forlader fællesskabet, så de skal have en meget stærk personlighed for ikke at vende tilbage. For det andet kan det være svært at se det fornuftige i det skarpe skel, Jehovas Vidner sætter mellem frelste og fortabte, og som blandt andet får dem til at anse homoseksualitet for at være en karakterbrist, der går imod Guds vilje. Imidlertid er dette ikke noget, der burde få andre konsekvenser end den naturlige, som vi også oplever her til lands, nemlig at de isolerer sig. Men nu er der altså faldet en dom over et Jehovas Vidne, som er kendt skyldig i at ”organisere aktiviteter i en ekstremistisk organisation”. På den måde sættes Jehovas Vidner i bås med terrororganisationer, hvilket er helt hen i vejret al den stund, at dens medlemmer ikke blander sig i politik og desuden nægter at bruge våben.

Inden for Jehovas Vidner har man den opfattelse, at Gud styrer verden i detaljer. Derfor går man op imod hans planer, hvis man engagerer sig politisk, for så forsøger man at påvirke eller ændre Guds styrelse. Overbevisningen går ud på, at alt ville fungere langt bedre, hvis man blot lod Gud lede sig. Det er også af den grund, at bevægelsens medlemmer ikke går synderligt op i uddannelse. Hvis de unge blandt vidnerne ønsker en uddannelse, modarbejdes det ikke, men der bakkes heller ikke særlig meget op om det, fordi man – uafhængigt af hvor meget man har lært – skal undlade at forsøge at påvirke det omgivende samfund. Kun på ét punkt skal man gøre sin indflydelse gældende, nemlig ved at missionere og forsøge at omvende folk til den tro, Jehovas Vidner anser for at være den rette. Når de færreste medlemmer uddanner sig ud over Folkeskolen, undgår bevægelsen, at der stilles særlig mange kritiske spørgsmål til læren. Jo mindre indsigt, des lettere er tilhængerne at styre.

Selvom Jehovas Vidner ikke blander sig i politik, har domstolen altså dømt danskeren seks års fængsel, som om han var en politisk oprører eller religiøs ekstremistisk terrorist. Man kan godt forsvare at kalde ham en religiøs ekstremist, men at dømme ham, som om han var terrorist, giver ingen mening.

Når man slår så hårdt ned på mandens arbejde til fordel for Jehovas Vidners udbredelse, er det sandsynligvis, fordi de russiske politikere i samarbejde med den russisk ortodokse kirke ønsker en religiøs og national enhedskultur. De kan ikke acceptere anderledes tænkende og troende. Og her er særligt vidnernes syn på krig en torn i øjet på de russiske magthavere. Jehovas Vidner nægter at gøre militærtjeneste, hvilket igen hænger sammen med deres syn på Guds førelse. Hvis de deltager i krig, mener de, at de blander sig i Guds planer, og det vil de ikke. Samtidig er krigsførelse et brud på det gammeltestamentlige bud om, at man ikke må slå ihjel. For en stormagt som Rusland anses kravet om fritagelse for militærtjeneste nedbrydende for moralen i de væbnede styrker. Det lader til, at man er bange for at åbne en ladeport ved at lade nogle slippe for at bære våben; for hvis *de* kan blive fri, vil andre vel også gøre krav på det. Det går nu ganske fint i andre lande, hvor Jehovas Vidner er fritaget for militærtjeneste.

Når den russiske domstol fælder dom over et medlem af bevægelsen, er det svært ikke at spekulere på, at Jehovas Vidner blev forbudt i Tyskland få måneder efter Hitlers magtovertagelse i 1933. De blev fængslet og senere sendt i koncentrationslejre anklaget for ”pacifisme” og ”anti-militær organisering”. Noget tyder på, at den russiske dom bygger på en lignende tankegang. Dette kan meget vel medføre en øget tilslutning til Jehovas Vidner. Selvom der skal en dødsdom til for at skabe en egentlig martyr, vil den oplagte urimelighed over dommen vække harme blandt de russere, der i forvejen er kritiske overfor regimet. Dette vil sandsynligvis få nogle af dem til at knytte sig til bevægelsen.

I lande som Danmark er Jehovas Vidner fritaget for militærtjeneste, hvilket ikke udgør noget problem. Den mulighed lader ikke til at være overvejet i Rusland. Her vælger man derimod at give dem, hvad man mener, at de har fortjent, nemlig forfølgelse. - Måske skulle man have skelet til vingårdsejeren i dagens lignelse og ganske ufortjent have givet Jehovas Vidner, det de havde behov for; nemlig deres frihed. Det ville ikke kun have været en hjælp til dem, men også en mere effektiv måde

at forhindre deres udbredelse på. Begge parter ville have kunnet gå glade fra konflikten, sådan som daglejerne i dagens tekst også kunne det, hvis også dem, der havde arbejdet hele dagen, tog Guds forklaring til sig.

Lignelsen om daglejerne i vingården minder os om, at vi ikke altid skal tænke i retfærdighed, for det kan så let gøre os snæversynede, smålige og fordømmende. Bedre er det at tage ved lære af Gud, og give lidt mere af det, vi selv har fået ganske gratis. Vi har nemlig ikke fået livet for at holde det for os selv, men derimod for at dele det med andre.

Amen.